

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

LXXVI. I. In Evangelium Filii viduæ Nain; ex occasione mortis ejus & resurrectionis, probat mortem vitæ præferendam.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56368](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56368)

minati; literati vero & qui sapientes se putabant fuerint excæcati; ita nunc accidit, ut qui se plus cæteris videre putant excæcentur, alii vero qui de se nihil præsumunt, illuminentur: prodigioso planè iudicio.

3. In ambobus id fieri contrario planè modo, si effectus & causa inter se comparentur; nam cæcus illuminatus est luto, quo potius excæcari debuerat; Iudæi excæcati sunt ipso miraculo, quo tamen illuminari debuerant. Ita quotidie inter homines contingit, ut prædestinatis, Deum diligentibus, omnia cooperentur in bonum, etiam peccata, ait Augustinus; Reprobis autem, omnia cooperentur in malum, etiam gratiæ, vir-

tutes, bona, doctrina, & lux ipsa atque veritas, Ita ait Apostolus, *Christi bonus odor sumus Deo, in ijs qui salvi sunt, & in ijs qui pereunt: 2. Cor. 2. Alijs quidem odor mortis, in mortem; alijs autem odor vitæ in vitam: Tu elige quod malis. Ego quidem ex ijs esse cupio quibus omnia cooperentur in bonum, ut illuminatus & verè conversus beneficijs Christi, eum ad exemplum illuminati cæci confitear, illi semper serviam, pro illo patiar, & in eius amore possim mori, quæ ad eius visionem via est, quò nos ipse perducatur per suam gratiam, Amen.*

FERIA QUINTA

DOMINICÆ QUARTÆ IN QUADRAGESIMA:

CONCIO PRIMA.

Ex occasione mortis & resurrectionis filii viduæ Nain,
Mortem Vitæ præferendam esse.

Ecce defunctus efferebatur Filius unicus Matris suæ. Luc. 7.

Quandoquidem Filius Dei suscepit cum natura humana omnes affectiones & sensus qui eam committantur, secundum S. Pauli verba Hebr. 2. *Quia ergo pueri communicaverunt carni, & sanguini, & ipse similiter par-*
Tom. III.

ticipavit eisdem: non miror, si acriter affectus fuit commiseratione ad occursum mulieris spectatæ conditionis, propè urbem Nain in Provincia Galilææ; quæ universa urbe stipata prosequatur corpus filii qui efferebatur in tumulum. Lamentatio magna est ipsa re-
latio,

C

latis, ait S. Gregor. Nyss. lib. 2. de orat. cap. 26. sola commemoratio circumstantiarum omnium quas nobis notat Evangelista, magno lucus sunt argumentum. Ecce defunctus efferebatur *Filius unicus Matris uae*. 1. Filius erat, non filia; solent autem filii chariores esse quam femina; unde eorum mors parentibus est acerbitor. 2. vnictus erat, non solum quia alios non habebat mater, sed quia hunc solum genuerat, ut vox Graeca *μωρογενής* indicat; quod sicut dilectionem auget, ita amissionem efficit miserabilem; Et enim ut ait Gregor. Nyssen, partus ei extiterat singularis; solum hunc in doloribus mouerat, solum sui lacus uerat uberibus; solus illustrabat eius convivium; solus erat causa laceritiae, cum luderet, aut aliquid ageret, aut cum institueretur, aut ornaretur; cum coevis, in processibus, in palastris, in conuentibus iungeretur; omne quidquid Matris oculis dulce pretiosumque suberat, solus unicus efferebat. 3. quod mulier erat quae eam amiserat, maiori enim ac vehementiori dolore afficiuntur matres, quam Patres, filiorum amissione. 4. quod iam grandior esset, atque adolescens iam (inquit idem Gregor.) nuptiale tempus aduenerat, stirps videbatur generis & ramusculus successione, baculus senectutis, & aetatis incrementum. Erat & altera lamentationis occasio. Qui enim iuuenem retulit, florem simul qui maruerat, indicavit, cuius adhuc vultus lanugine vestiretur, & genarum fulgor grato nitore mitesceret. Sed audiamus Evangelistam. *Et haec erat vidua, & turba civitatis multa cum illa. Augentur profecto causae commiserationis. Vidua (inquit) erat.* Hoc est primo nulla erat ei spes filios iterum procreandi, tantaque levamen orbitatis assumendi, itaque ut ait Gregorius, in uno filio omnes quos habere potuisset sepeliebat. 2. Vnigenito mortuo, nomen utero non supererat super terram. 3.

eius haereditas ab stirpe eius transibat ad alienos unico haerede defuncto, & ea pinguis nam quod eam copiosa turba civitatis comitaretur, diuitem ac nobilem ostendit. 4. reliquiae carnis eius peribant, uti alia vidua dicebat Davidi 2. Reg. cap. 14. ut eum ad comiterandum moueret. *Quarant scintillam meam quae reliqua est, ut non supersit viro meo nomen, & reliqua super terram: Quia scilicet nemini haberet in quod cito funesta superstes esset.* Quid igitur (ait Gregor.) super eius obitu mater pertulit? quanto viscera eius igne perusta sunt? quam copiosissimas, & amarissimas super eum lachrymas fudit? tabescens quodammodo, & cadaver eius amplectens, ne properetur sepultura eius, tantoque casu fatiari desiderans, diu longas in fletu voces emittere cupiebat, ita ut omnes audientes moueret ad lacrum; quin & ipsum Christum; *Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, &c.* Et quidem iuste: nam licitum est in eiusmodi occasione lachrymari, & acerbè; nec ulla est constantia, quae similibus casibus non affligeretur; atque id debetur miserationi ac naturae, quae nos esse in sensibiles non permittit, Deusque ipse nobis id concedit, Eccli. 22. *Super mortuum plora: defecit enim lux eius.* Si casus ille Filium Dei permouit, quis iniquo ferat animo eam quam ictus inuasit, illo dolere? Attamen lacrum esse diuturnum, lachrymasque aeternas minime oportet: multò minus nos desperationem dedere debemus, & respuere consolationem, cuius generis accommodatissima, solidissimaque est spes resurrectionis, quae sola iacturam nostram potest sarcire. Quamobrem ex universo illo comitatu funebri nemmo potuit afflictam matrem solari praeter Christus, qui solus poterat in illam efficaci misericordia affici, eique ferendae operis voluntatem suscipere, ac ipsi optime dicere, *noli flere; non ut condemnaret eius lacrymas, sed ut*

at eorum causam ipsi adimeret. Erat, *Adolescens tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus, & cepit loqui, & dedit illum matri suæ.* Vera est consolatio quam ei adhibuit Filius Dei, mutans dolorem ipsius in lætitiã. Eadem est quam Apostolus S. Paulus præbet Thessalonicensibus fidelibusque omnibus. *Vt non contristemini, si ut ceteri qui spem non habent, & quam cæteris præstari iubet; Itaque consolamini in vicem, in verbis istis.* Mandatum hoc est, quod S. Cyprianus accepit revelante Angelo, sicut ipse narrat libro de mortalitate: Fratres nostros non esse lugendos accersitione Dominica de sæculo liberatos, cū sciam non eos amitti sed præmitti; recedentes præcedere; ut proficiscentes & navigantes desiderari eos debere, non plangi; nec accipiendas hic esse atras vestes, quando illi ibi indumenta alba iam sumplerint. Verum, omissio nunc huiusmodi Sermone, aggredior ad differendum vobis super illa resurrectione, de alio argumento: Sed salutemus antea B. Virginem, utque eius opem imploremus, abiiciamus nos ad ipsius pedes dicamurque; *Ave MARIA.*

Nihil est dubii, Auditores, quin vidua Naim, mater demortui singulare beneficium acceperit, cum filium recepit vivum & valentem, omnipotente verbo Filii Dei: Illud autem admodum difficile est, ac nescio an quisquam recte definire possit, utrum ut Matri, ita & filio datum sit beneficium; An iniuria facta filio, ut matri fieret gratia. Qua ex occasione in universum inquit, melior ne sit mors appropinquata, an vita diutius conservata. Certe si primum verum est, melius erat, adolescenti semper iacere in sepulcro, quam vitæ restitui: Quod si alterum, itaque non tantum Matri, sed etiam filio beneficium concessum est. Quo in discursu cogitate unum aliquem causam pro Morte dicere, alterum autem pro Vita: sed unum tantum hac vice audiemus, ne vestra abutar patientia; Ita-

que à vobis postulo, ut pro Morte causã agentis aures præbeatis & mentē, sic enim incipit.

Si loquendum tantummodo mihi esset coram iis qui sciunt & norunt ærumnas Vitæ præsentis, vitæ molestæ, miserabilis, & infauftæ; non mihi necessarium esset in hoc initio dicendi, excausare me, quod defensionē Mortis suscipio, ut vitam accusem, Sed quoniam plerique sunt, qui delectationibus & voluptatibus vitæ præsentis delinuti tenentur cogor obsecrare vos Auditores, ut ad huc sermonem non afferatis animum inclinatum iam, ac præoccupatum aliunde mortis, & vitæ blandimento: vobis asseverans, primam nihil habere amarum ac molestum, nisi nomen & dedecoris notam, quam plerique mortaliū ipsi affligunt ignorantia causæ & immerito; contra autem alteram nihil commodum & speciosum habere nomen, quod etiam ipsi non convenit.

I. Enim an vivere est, semper mori, desinereque esse, prout esse pergimus? Nihil magis deperditum est, quam quod fuit, quod enim nō fuit adhuc, integrum restat, sed quod incepit esse, simul capit posse non esse amplius, ea in parte qua fuit. Quam obrem, Gregorius Homil. 37. in Euang. vitam diuturnā nominat prolixitatem mortis, quia diu vivere, est diu mori, quod fit usque ad mortem, quæ finis est mortis illius fastidiosæ ob diuturnitatem suam: quod induxit Iobum ut diceret, *Qui capit, ipse me conterat: soluat manum suam & succidat me, & hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore non parcat.* Sed quid dicam de ærumnis & calamitatibus vitæ a deo magnis, ut quemadmodum dixit Seneca; Nemo vitam acciperet, si daretur scientibus, neque etiam natura nobis hoc donum largitur, nisi cum minime possumus iudicare de eo, quamvis instinctu naturali non nisi molestè ac invito illud accipiamus, cuius rei luculentū satis testimonium nobis præbent lachrymæ

& querimonia eorum qui nascuntur, quod movit Salomonem ad dicendum Sap. 7. *Primam vocem similem omnibus emisit plorans. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initium.* Nonnulli ulterius progressi sunt, credideruntque vitam esse supplicium, ad quod damnata fuerant animæ, ob gravia quædam enormiaque peccata, quæ admiserant. Id tantummodo verum est, afflictationes vitæ, pœnas esse originalis peccati, quod in nobis non inchoatur nisi cum vita.

Cæterum cum de vitæ miseris loquor, de communibus dico & de singularibus cuiusque, de necessariis & quæsitis. de iis quibus communis conditio nos addicit, & de us quo afflictiones nostræ nos abripiunt, quæ omnes crescunt cum vita, & obitu finiuntur. Quæ abjectio, ut nihil dicam peius, in conceptu? Quæ infirmitas & imbecillitas in natiuitate? At quæ inopia, quæ debilitas, & quæ stupiditas in infantia? Quæ ignorantia in ætate quæ illam sequitur? Temeritas comitatur iuventutem; sollicitudo ambitioque virilitatem; contemptus, morbi, doloresque, frigus senectutis. Quot ægrotationes, quot eructus, quot vitia corporis, quæ afflictationes, quot jactura, quot dedecora, quot perfidia, quod proditiones, quot casus, quibus univertis finem mors affert subducens hominem fortunæ, morbis, injuricorum violentiæ, tyrannorum insolentiæ & crudelitati, naturæ, omnibus. Apoc. 14. *A modo jam dicit spiritus ut requiescant à laboribus suis, & cap. 12. Et abst. vget Deus omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque dolor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.*

Itaque si vita carcer est & custodia, mors est libertas, unde Ambros. lib. de bono Mortis cap. 3. colligit ex definitione mortis, quæ est solutio animæ & corporis nos in hac vita teneri vinculis alligatos, quæ cum soluta fuerint, tunc perfecta laus sacrificabitur, secun-

dum illud Psal. *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* Ita Gregor. 4. Moral. cap. 41. Dissolvi Paulus non quæteret, nisi se vincitum videret: Certè ut minimum ligatur anima corpori, ut luteæ domui, vel vesti: unde Nazian. ita orabat, Domine solve hanc tunicam ita mihi gravem, & ponderosam, & da mihi leviozem: Immo ligatur anima corpori, sicut cadaveri, ut dicebat Hortensius, quo pacto homines vexabat Mezentius: Hinc uti advertit Themistius, Græci corpus appellarunt *δέμας* quod in eo sit anima *δέμας* colligata. Si vita vera est tempestas, & jactatio; Mors est portus: Nam ut ait Seneca; In hoc tam procelloso, & in omnes tempestates exposito mari navigantibus nullus portus nisi mortis est. Si vita morbus est quidam perpetuus; Equidem, uti dixi Sophocles *λατρός* *ιατρός τῶν νόσων ὁ θάνατος*. Ultimus morborum medicus est mors: Nam quod alii medici curare non potuerunt, mors sanat, & finit. Si vita pugna est, atque certamen, ut aiebat Jobus cap. 7. *Militia est vita hominis super terram,* unde veteres natalem hominis dixerunt. Genethlion *ὡς ἀρχὴν ἀγέλων*, quasi principium certaminum, certè in mortè pax secura, & certa victoria. Denique si vita curfus, & labor est; mors est finis laboris, atque curfus, itaque gratia laboranti, uti nox mercenario. Jobi 7. *Et sicut dies mercenarij dies eius: Quia labor vivere est indefessus, & nocturnæ quietis, hoc est mortis, expectatio.*

Quid dicam de errore vitæ, ac deceptione, in qua omnia sunt fucata & vitrea? Quid quod incertum est cui te conditioni addicas, cui vitæ te dedas? Spoliaria, periculosa est: Communis, agitata: Privata, est sine honore: Publica, in strepitu, ac sine quiete: Opes animam curis distendunt, Paupertas affligit, ac misera est: uno verbo, ubi Sapiens omnes conditiones aspexit ita in univertum pronuntiavit Eccl. 1. *Fanicam vanitatum, & omnia vanitas.*

Quid

Quid habet amplius homo de universo labore suo, quo laborat sub sole? Quid quod ipsum sæculum nos odit, atque urget in interitum: Vnde cum Cypriano lib. de Mortal. ita placet concludere: Eius est in mundo diu velle manere, quem mundus oblectat, quem sæculum blandiens, atque decipiens illecebris terrenæ voluptatis invitat. Porro cum mundus oderit Christianum, quid amas eum qui te odit, & non magis sequeris Christum qui te redemit, & diligit? Hæc ille. At fortasse aliquis speret aut optet nec cito mori, nec tamē diu vivendo pati. Vt ut recte dixit Seneca, omnis vita supplicium est. Illustre est quod refert Cyprianus in exhort. ad Mart. & lib. de Mortal. & S. Augustinus post ipsum: Cuidam Africano Episcopo animam agenti, atque commeatum poscenti, insignem vultu ac proceritate iuvenem apparuisse, eique voce terribili, atque minaci dixisse. Pati timeatis, exire non vultis, quid faciam vobis: ac recte subiicit Cyprian. lib. de Mortal. Audivit moriturus quod cæteris diceret. Nam qui moriturus audivit, ad hoc audivit, ut diceret: audivit non sibi ille, sed nobis. Nā quid disceret iam recessurus: didicit imo nobis remanentibus, ut dum Sacerdotem Dei qui commeatum petebat, inceptum esse comperimus, quid cunctis expediat agnosceremus. Hæc ipse: Sed quid præcipue agnosceremus: Illud sanē; vivi non posse, & non pati.

II. Sed quod non minus est iis quæ dicta sunt; Quis nescit graves vitæ tentationes ac continua certamina, seu potius eam hanc omnem, esse plenam insidias, laqueis, pedicisque, nostramque in terra mansionem, esse perpetuum certamen. Creaturæ enim omnes nobis laquei sunt, divitiæ, commoda, honores, pulchritudo, sanitas. Quoties inimicus, ait, S. Ambros. lib. de bono mortis c. 6. cordi nostro conatur inferere, quo nos reflectat à sanctitatis proposito, & piis votis; quoties corporeos inimicorum ardore: quoties occurfare facit o-

culos meretricios, quibus castum iusti tentet affectum, ut in proviso amoris spiculo feriat imparatum: quoties inferit animo tuo verbū iniquum, & cogitationes cordis absconditas: ut dicat tibi Dominus, quid cogitas mala in corde tuo: & post pauca. Voluptates sæculi esca quædam sunt, & quod peius est, esca malorum, esca tentationum. Dum voluptatem quæris, laqueos incurris. Oculus enim meretricis laqueus amatoris est. Oculus ergo meretricis est laqueus. Laqueus est etiam sermo meretricis, qui obdulcat ad tēpus fauces tuas, & postea exasperat eas amaritudine conscientie peccatricis. Laqueus est aliena possessio plena amœnitatis. Omne iter istius vitæ plenum laqueorum est: unde iustus dicit. *In vitæ hac qua ambulabam absconderunt laqueos mihi.* Hæc ille eo loco Deinde in c. 7. ita habet. Et quid de extraneis laqueis loquor: Nostri nobis laquei sunt cavendi. In ipso hoc corpore nostro laquei circumfusi nobis sunt, quos debemus vitare. Non credamus nos huic corpori, non misceamus cum eo animam nostrā. Eccl. 6. *Cum amico*, inquit, *misce animam tuam, non cum inimico.* Inimicum tibi est corpus tuū, quod repugnat menti tuæ, cuius opera inimicitie, lites, dissensiones perturbationsque sunt, &c. Jam quid de continuis certaminibus loquar: ita ut Job dixerit c. 7. *Militia est vita hominis super terrā*, & sic nulla pax sperari possit, nisi in morte: unde Cyprianus in lib. de mortal. interpretans dictū Simeonis. *Nunc dimittis servam tuam Domine secundum verbum tuum in pace*: Probans, inquit, scilicet, & contestans, tunc esse servis Dei pacē, & tranquillam quietem, quando de istis mundi turbinibus extracti, sedis, & securitatis æternæ portū petimus, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus. Illa enim est nostra pax, illa fida tranquillitas, illa stabilis, & firma, & perpetua securitas. Cæterū quid aliud in mundo, quam pugna adversus Diabolum quotidie geritur: quam

quàm adversus iacula eius, & tela conflictationibus assiduis dimicatur; Cum avaritia nobis cum impudicitia, cum ira, cum ambitione congressio est: cum carnalibus vitiis, cū illecebris sæcularibus assidua, & ingis, & molesta luctatio est. Obsessa mens hominis, & undique diaboli infestatione vallata, vix occurrit singulis, vix resistit. Si avaritia prostrata est, exurgit libido: si libido compressa est, succedit ambitio: si ambitio contempta est, ira exasperat, inflat superbia, vinolentia invitat, invidia concordiam rumpit, amicitiam zelus abscondit. Cogentis maledicete, quod lex divina prohibet: compelleris iurare, quod non licet. Tot persecutiones animus quotidie patitur, tot periculis pectus urgetur. Et delectat hic inter diaboli gladios diu stare, cum magis concupiscendum sit, & optandum ad Christum subveniente velocius morte properare: Ita ille,

III. Is fuit hominum sapientum, & sanctorum virorum sensus; & eorum igitur, qui eo pluris æstimare vitam poterant, quod ipsorum vita erat pura, & à criminatione immunis: & omnes tamen prætulere mortem vitæ.

Ac primò, nonnulli tædio affecti sunt vivendi, mortemque optarunt, arbitrati vitam sibi esse diuturniorem. David Psal. 119. *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.* S. Paulus ad Philip. 2. *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* Et 2. Cor. 1. *Ipsi in nobismetipsis: responsum mortis habuimus.* 2. Contra quàm homines solent passim mortem appellare necessitatem, ipsi in vita remanserunt propter solam necessitatem atque imperium Dei. Ita Apostolus ad Philipp. 1. *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum:* quod explicans Ambros. de bono mortal. c. 2. Primum refert ad vitæ necessitatem, alterum ad mortis utilitatem: Denique, inquit, & Simeon qui ait, *Nunc dimitte servum tuum,* propter Christum expectabat. Christus enim Rex noster est, & ideo quod Rex iubet, deserere non

possumus, & contemnere. Quantos Imperator terræ hujus in peregrinis locis, aut honoris specie, aut muneris alicujus causa jubet derogere? Numquid hi in consulto Imperatore discedunt? Et quanto amplius est divinis parere, quam humanis? Vix re ergo servo Dei Christus est, & mori lucrum. Quasi servus enim non refugit vitæ obsequium, & quasi sapiens lucrum mortis amplectitur. Lucrum est evasisse incrementa peccati, lucrum fugisse deteriora, & ad meliora transisse. Et addidit: *Dissolvi enim & cum Christo esse, multo melius: permanere autem in carne magis necessarium propter vos.* Aliud melius, aliud necessarium. Necessarium propter fructum operis: melius, propter gratiam, & copulam Christi. Hæc Ambrosius. Ex qua doctrina Colligo. Nulli licet è vita egredi in iussu Dei itaque eos qui se interemerunt furioso fuisse, atque barbaros, idque iguavia præstitisse vel errore deceptos: item licet coacti in vita maneamus, mortem tamen debere esse in votis, ita ut mors sit in desiderio, vita verò in necessitate; contra quam homines vulgò facere solent.

3. Alii diem Natalis sui exhorruerunt, & detestati sunt, ac maledixerunt, hoc factò illud tantum significantes, mortem longè esse meliorem vitæ, esseque optabilius non esse, quàm superesse. Job cap. 3. *Pereat dies in qua natus sum, & nox in qua dictum est, conceptus est homo: Dies ille vertatur in tenebras, non requiratur Deus de super, & non illustretur lumine, &c.* Jeremias etiam acerbiora dixit c. 20. *Maledicta dies in qua natus sum; dies in qua peperit me mater mea, non sit benedicta. Maledictus vir qui annuntiavit patri meo dicens. Natus est tibi puer masculus, &c.* Nonne diceres utrumque; Thracas imitari, qui in die suorum natali lugebant; quem etiam morem observarunt Brachmanes, & Gymnosophistæ. Eodem pertinet quod dixit Tragedus Euripides; optimum esse hominibus omnino non nasci, proximum verò ad mortem ire.

4. Alii mortuos præ viventibus beatioresexistimant, unde dolent se ab initio non fuisse interfectos: felicissimos autem qui nunquam fuerunt. Iobus c. 3. *Quare non in vulva mortuus sum, egressus ex utero non stam in periti? quare exceptus genibus? cur lactatus uberibus? nunc enim dormiens strem, & somno meo requiescerem, cum Regibus, & Consuibus terra, & Ierem. c. 20. Audiat ilamorem mane, & ululatum in tempore meridiano, qui me non interfecit à vulva, ut fieret mihi mater mea sepulchrum, & vulva eius conceptus æternus* Et Salomon Eccl. 4. *Et laudavi magis mortuos quam viventes, & feliciorum utroque iudicavi, quicquid natus est, nec vidit mala que sub sole fiunt.* Et Apostolus Rom. 7. *Inflex ego homo, qui me liberavit de corpore mortis huius?*

5. Deus ipse præmii loco nonnullis mortem largitus est. Quam multi referunt Tiphonium, & Agamedem cum Delphicum templum construxissent, mercedem ab Apolline petiisse, quam se illis daturum cum promississet septimo post die, eodem mortui sunt. Ita Cleobis & Biton, cum Cydippem matrem iugati ad curram traxissent ad Iudonis templum, & mater rem optimam illis à Dea esset præcata, vitam postridie finierunt, uti scripsere Herodotus & Plutarchus. Unde Mænander *ὅς οἱ θεοὶ φίλοι, ἐπιόβησαν δὲ νέος*. Dilectus Diis in iuventute moritur. Sed omnis fabulis, multa in historiis huius rei nobis supersunt exempla, & Scriptura id disertè asserit, Sap. 4. *Placens Deo factus est dilectus; & vivens inter peccatores translatus est: rapus est ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne scilicet deciperet animam illius, &c. Consummatu in brevi explevit tempora multa, placens enim erat Deo anima illius, propter hoc prope- ravit educere illum.*

IV. Quæ hæcenus dicta sunt longè minoravidentur iis quæ dicenda sunt: inter quæ illud non est exiguum quod semper in vita augentur peccata nostra, & debita, poenæque solvendæ, quibus sola mors terminum ponit; iuxta illud Apostoli Romanorum 6.

Qui enim mortuus est, iustificatus est à peccato.

Nota 1. vix fieri posse ut in sæculo homines communiter viventes non peccent mortaliter inter tot occasiones peccandi, & tentationes, cum anima longa peccandi assuetudine, huic sæculo inoleat, uti patet experientia: Ideo advertit Sanctus Ambrosius, misericordia Dei factum fuisse, ut post peccatum homo morti esset obnoxius, ne (inquit cap. 4. de bono mortis) quo esset vita diuturnior, eo fieret culpa numerosior, passus est igitur Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.

Nota 2. de fide esse neminem diu esse posse sine peccato veniali, itaque diuturnam vitam occasionem, esse necessariam innumerorum peccatorum. Cum igitur nihil gravius esse possit quam Deum offendere, licet in minimis; idque quandiu erit vita superstes necessè sit committere, quia de mortuo tantum dixit Apostolus eum esse iustificatum à peccato; quæ tandem spes boni nos vitam longiorem optare persuadebit, cum bona sint incerta, peccata sint certa: ac licet certa essent bona, si tamen hæc fieri non possint, nisi Deum meum offendam; sine præclaris operibus malo mori, quam cum illis, Deum meum vivendo offendere. Itaque Sanctus Ambrosius cap. 2. de bono Mortis, quid igitur tantopere vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit, tanto maiore oneratur sarcina peccatorum: Ipse Dominus ait, *Sufficit dies malitia sua, & Iacob dixit: Dies annorum vita mea quos peregrinor, centum triginta, minimi, & mali: non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum, malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies sine nostro peccato præterit: Vnde egregiè Apostolus ait, *mibi vivere Christus est, & mori lucrum: Aliud ad vitæ necessitatè referens, aliud mortis utilitatè; & postea, quod iam supra retulimus: Lucrum est evasisse incrementa peccati, lucrum fugisse deteriora, & ad meliora transisse. Hæc Sanctus ille Pater,* Ac*

At inquires, amara mors est impio, quia in peccato moritur, vita autem dulcis, quia peccata sua emendabit. Sed pulchrè idem Ambros. cap. 7. Amara quidem mors impio, sed tamen amarior vita quàm mors. Gravius est enim ad peccatum vivere, quàm in peccato mori; quia impius quamdiu vivit, peccatum auget: moriatur, peccare desinit: Plerique criminum suorum absolutione lætantur; si emendaturi sunt rectè: si perseveraturi in eis, stultè: quia longè illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum. Hæc ipse & benè. Sed rem nemo gravius explicat Apostolo, qui docet impium, longiorē vitam concessam sibi ad emendationem, convertere in suam perniciem, Roman. 2. *An diuitias bonitatis eius, & patientia, & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit, secundum autem duritiam tuam, & impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die ire, & revelationis iusti iudicii Dei.* Idem iudicavit Nazianz. orat. in Christi Nativit. Mortem in paradiso elucrat homo, & peccati præcisionem, ne malum immortale foret: Ita pœna ipsa in misericordiam cessit. Et Boëtius lib. 4. de consolat. prosa 4. Si nequitia miseros facit, inferior sit necesse est diuturnior nequam: quos infelicissimos iudicarem si non eorū malitiam, saltem mors extrema finiret. Vnde absolute de omnibus pronuntiat Sapiens Ecclesiast. 7. *Melior est dies mortis, die natiuitatis.* Rationem dat Olimpiodorus: Transitus dies è stadio nos abducit, & si quidem peccator est qui decedit, peccare ultra iam desinet: Qui verò fuerit iustus, vita perfruetur æterna.

V. Eodem accedit quod semper deteriores finis vivendo, nec ferè quisquam emendatur, sed vitia corroborantur: Paulatim enim assuetudine habitus contrahuntur, & audacior fit animus, & pudor abiicitur. Quàm multorum illa vox, si in pueritia aut

infancia fato concessissem, longè quàm hoc tempore de mea salute certior essem. Item quàm multi priores annos desiderio, & voto revocant cum Iobo cap. 29. *Qui mihi retribuut ut sim iuxta menses pristinos, &c. Sicut fui in diebus adolescentia mea, quando secretè Deus erat in tabernaculo meo: quando erat omnipotens mecum, & in circuitu meo pueri mei: Quando lavabam pedes meos butyro, & petra fundebat mihi rivus olei.* Etenim inter viros etiam spirituales res benè se habere creditur si fervorem suæ conversionis, & primos ardores retinuerint.

VI. Propter periculum amittendæ innocentia. Parum est quod vita diuturna non emendemur, aut meliores evadamus; illud longe molestissimum est, quod diu vivendo, innocentiam vix conservare possis, unde, ut sæpe dicitur, quos Deus diligit, statim eripit è vita iuxta illud Sap. 4. *Consummatus in brevi explevit tempora multa, &c. Condemnat autem iustus mortuus viros impios, & iuventus celerius consummata, longam vitam iniusti, &c.* Hinc permittit aliquando Deus populares morbos, ut multi morte præcepti subducantur periculis, ut contingit in lue quæ per quindecim annos Africam fere universam devastavit, ut advertit Sanctus Cyprianus libro quem scripsit de Mortalitate, ubi hæc habet: Improvidi, & ingrati sumus, Fratres dilectissimi, ad divina beneficia, nec quid nobis conferatur, agnoscimus: Excedunt ecce in pace tutæ cum gloria sua Virgines, venientis Antichristi minas, & corruptelas, & lupanaria non timentes: pueri periculum lubricæ ætatis evadunt, ad continentia, atque innocentia præmium felicitet perveniunt: tormenta iam non timet delicata matrona; metum persecutionis, & manus, cruciatulque carnificis, moriendi celeritate lucrata, &c. Ex quibus corrigenda sunt erronea vulgi iudicia.

VII. Ob difficultatē perseverantia, propter

summam creaturæ inconstantiam, & mutabilitatem: Quid accidit Salomoni ob vitam diturnam. 3. Reg. cap. 11. *Cumque iam esset senex, depravatam est cor eius per mulieres, ut sequeretur Deos alienos, nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo.* Quid Regi Ioas qui sanctus fuit adolescens, cum fuit sub disciplina Ioadæ Pontificis, sed postea Deum oblitus, servorum suorum ferro concidit:

VIII. Ob incertitudinem salutis, & periculum damnationis, in quam multi incurrerunt longitudine vitæ, qui si citius sublati fuissent, viverent in cælis beati & nunc in inferis torquerentur. Modico tempore perditur beata æternitas.

IX. Quia per mortem acceleratam acceleratur beatitudo, & consortium cum Deo: Et quoniam illa omnia pericula deessent in vita longiore, quantum illud est quod vita prolixiore retardatur beatitudo, & cum Deo consortium, cuius boni vel minima retardatio magnum damnum est: Psalm. 41. *Fuerunt mihi lacrymæ: a panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie, ubi est Deus tuus. Hæc recordatus sum, & effudi in me animam meam:* Hinc omnibus Sanctis vita ædior fuit, dum cogitarent beatitudinem à qua retardabantur: Hoc sensu dixit Paulus ad Philipp. 1. *Desiderium habens dissolvi & esse cum Christo:* eodem Sanctus Ioannes Apocalypsim finivit, *Amen, veni Domine Iesu.* Hinc mors in desiderio fuit, quod sit initium vitæ semper mansuræ, unde Themistius ait, *θανατόν δὲ δὲ δὲ εἰς θεόν.* Quod sursum evehat ad Deum, tantum igitur abest ut timeatur. Nam, ut ait Cyprianus libr. de Mortal. Eius est mortem timere, qui ad Christum nolle ire: eius est ad Christum nolle ire, qui se non credit cum Christo incipere regnare, &c. Et postea: Cum ergo Christum videre gaudere sit, nec possit esse gaudium nostrum, nisi cum viderimus Christum; quæ cæcitas animi, quæ ve dementia, est, amare pressuras,

Tora. III.

& pœnas, & lachrymas mundi, & non festinare potius ad gaudium, quod nunquam possit auferri? Hoc autem fit, Fratres dilectissimi, quia fides deest; quia nemo credit futura esse, quæ promittit Deus, qui verax est, cuius sermo credentibus æternus, & firmus est, &c. Quibus ego adiungam, nos singulis diebus in Oratione Dominica postulare, contractionem vitæ nostræ, & accelerationem mortis, ut ingrediamur in regnum cælorum, cum dicimus, *Adveniat regnum tuum,* & tamen deinceps desiderio planè contratio, mortè perhorrescimus. Audi eundem. Quam præposterum est, inquit, quamque perversum, ut cum Dei voluntatem fieri postulemus, quando evocat nos, & accersit ex hoc mundo Deus, non statim voluntatis eius imperio pareamus? Obnitimur & reluctamur, & pervicacium more servorum ad conspectum Domini cum tristitia & mœtore perducimur, exeuntes isthinc necessitatis vinculo, non obsequio voluntatis, & volumus ab eo præmiis cælestibus honorari, ad quem venimus invitati? Quid ergo oramus, & petimus ut adveniat regnum cælorum, si captivitas terrena delectat? Quid precibus frequenter iteratis rogamus, & poscimus, ut acceleret dies regni, si majora desideria, & vota potiora sunt servire isthinc Diabolo, quam regnare cum Christo? Hæc ille, & quidem non minus verè quam eloquenter. Quod ad me attinet satis mirari non possum cur non audeant mortales, amicis, & contanguineis, si in morbo periclitenter, nuntium mortis afferre. Quasi hæc vox eos terrere debeat, finis adest malorum, & tentationum, & criminum: adest autem initium bonorum omnium. Eundem ad cælum; proficiscendum ad Deum; capeendum est regnum: Videndus ille quem dilexisti, quem amasti, quem tantopere desiderasti. Sed nimirum nunquam illi Christum dilexerunt, nunquam amaverunt: alioqui enim, ut

D

ait

ait Gregorius homil. 15. in Ezech. Anima Christi amore faucia, tota eius ardet desiderio: nulla iam quæ in mundo sunt concupiscit: presentis vitæ longitudinem, pœnam deputat: exire festinat, & amoris amplexu in cœlestis Sponsi visione requiescere. Mens itaque quæ jam talis est, nullam præsentis sæculi consolationem recipit, sed ad illam, quæ diligit medullitus suspirat, fervet, anhelat, anxiamur: vult ei fieri salus sui corporis, quia transfixa est vulnere amoris. Hæc Gregorius.

Sed plerique mortem timent, ac reformidant. Fateor, sed injuriâ.

1. Quidem, quia vel in morte nullus est sensus, vel certè perexiguus, imò si est aliquis, omnis sensus est vitæ, mors quip, e à sensu liberat, est enim separatio animæ & corpus, & ut loquitur Ambr. cap. 8. Anima absolvitur corpus resolvitur; quæ absolvitur gaudet; quod resolvitur nihil sentit, quod nihil sentit, nihil agnoscit. Quid quod, ut aiebat Socrates apud Platonem in Axiocho; Mors, neque circa vivos neque circa defunctos est; quoniam circa vivos quidem non est defuncti vero non existunt. Præclarum quod aiebat Anaxagoras *ὁ θεὸς διδάσκαλος εἶναι θανάτου*. duas esse mortis doctrinas; τὸν τε πρὸ τῆς γένεσσεως χρόνον, & τὸν ὄπνον. alteram, tempus antequam nati sumus, alteram, somnum: vide quid utroque tempore perulcris: Idè cogita de morte.

2. Si mors gravis est, non lenitur retardatione, sed potius fit gravior; semper enim moriendum est: cur non potius igitur citò quam tarde, præsertim cū melius sit solvissè, quam debere. Vnde cum Augustinus Episcopum animam agentem invisisset eique diceret, illum, ut Ecclesiæ necessarium vivere ad huc possè; respondit alter, si nunquam, (supple moriendum est) bene: si aliquando, quare non modo? Nam erit ratio post retardationem.

3. Si aliquid graue est; Equidem (inquit Ambr. cap. 8.) non mors ipsa terribilis est, sed

opinio de morte, quam unusquisque pro suo interpretatur affectu, aut pro sua conscientia perhorrescit. Sui igitur unusquisque conscientie vulnus accuset, non mortis acerbitate. Certe is quibus gravis est timor mortis, non est grave mori, sed grave & vivere sub metu mortis. Non ergo mori gravis, sed metus mortis. Metus autem opinionis est, opinio verò nostræ infirmitatis, contraria veritati. Opinio autè non mortis utique, sed vitæ est. Ergo illud grave, vitæ magis invenitur esse. Liqueat igitur quia mortis metus, non ad mortem referendus est, sed ad vitam. Hæc ille.

At inquit mors est gravis, propterea quod sequuntur mortem, nempe iudicium & supplicia. Sed l. ex Ambr. ibid. Quid ad mortem, id quod post mortem est? Si autem quæ post mortem sunt, referantur ad mortem, eadem etiam quæ post vitam sunt, referantur ad vitam. Nulla ergo erunt supplicia, quæ referantur ad mortem. Mors enim ut supra diximus, absolutio est, & separatio animæ, & corporis. Non est atem mala solutio, quia dissolvi, & esse cum Christo, multo melius, & ex eodem ibid. Non habemus quod in morte, (addimus nos, vel post mortem) metuamus, si nihil quod timendum sit, vita nostra commisit. Et enim prudentibus, delictorum supplicia terrori sunt, delicta autem non mortuorum actus sunt, sed viventium. Vita igitur ad nos refertur cuius actus in nostra potestate est, mors autem nihil ad nos. 3. Non omnes aliquid timent post mortem, sed multi sperant. Et ex eodem ibid. Non utique mors pessima generaliter, sed pessima specialiter peccatorum. Denique pretiosa iustorum. Vnde liquet acerbitate non mortis esse, sed culpæ, culpa verò ad vitam pertinet. Hæc ipse addamus; nam tempore vitæ peccata committuntur.

Sed vita dat spatium merendi, ac pernitendi. Quam vana hæc spes, ac pollicitatio?

x. enim

enim id falsum esse satis docet quotidiana experientia. Certe qui gravi morbo affliguntur, innumera se facturos, si convaluerint pollicentur: quis tamen ex morbo recreatus, sit melior? 2. ut vita spacium est pœnitentiæ, ita facultas est peccandi, immo & certitudo: sed maius est periculum peccati quod certum est, quam spes merendi quæ semper est dubia, incerta, & ut plurimum fallax; quod unusquisque in se potuit experiri.

Ex quibus omnibus concludo in hodierno miraculo, totum beneficium fuisse Matris, non autem filii, unde Exangelista innuit Christum ad solam matrem respexisse, eamque uniceam solatum fuisse: *Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam*: non utique super filium, qui ab huius vitæ calamitatibus liberatus erat, atque ereptus. Quamquã ad eius providentiam attrinuit, ne Matris consolatio, filio fraudi esset. Proinde qui lugent mortuos, fere se ipsos tantum desinent, suamque conditionem atque orbitatem; ac se ipsos solum amare se ostendunt: Nam si suis bene esse vellent, illis certè gratularentur, quod iam portum teneant, quod liberi sint ab omnibus vitæ incommodis, quod felicitatis possessores iam existant, quod fecerint, quod semper facere debuissent, ac nisi fecissent, gravius aliquando facturi essent. Hinc plane me tui miseret, O Adolescens, qui cum portum teneres, ex portu in medium mare, & sævam tempestatem rejectus es, &c. Quin & vestram sortem vobis invideamus? Felices Mortui, qui iam in tuta statione securi quiescitis, dum nos in huius vitæ turbidibus jactatur, incerti de exitu, & cum salutis periculo, &c.

Quid censeatis, Auditores, de primo hoc sermone habito in gratiam mortis, ad versus nimium amorem, quo ut plurimum homines affecti sunt: erga vitam? Ego quidem hunc elicio fructum, oportere nos ad omnem eventum paratos esse, ac vitam pariter ut mor-

tem contemnere. Itaque, ut ipsis S. Cypriani verbis libro de Mortal. concludamus: *Mente integra, Fratres dilectissimi, fide firma, virtute robusta, parati ad omnem voluntatem Dei sumus; pavore mortis excluso, immortalitatem quæ sequitur, cogitemus.* Hoc nos ostendamus esse quod credimus, ut neque charorum lugeamus excessum; & cum accersitionis propriæ dies venerit, incunctanter & libenter ad Dominum, ipso vocante, veniamus. Quod cum semper faciendum fuerit Dei servis, nunc fieri multo magis debet, corruente iam mundo, & malorum infestantium turbidibus obsessis, ut qui cernimus cœpisse iam gravia & scimus imminere graviora, lucrum maximum computeamus si isthinc velociter recedamus, Si in habitaculo tuo parietes vetustate nutarent, &c. nonne omni celeritate migrates? Si navigante te turbida & procellosa tempestas fluctibus violentius excitationis prænuntiaret futura naufragia, nonne portum velociter peteres? Mundus ecce nutat & labitur, &c. tu non tibi gratularis, quod exitu maturiore subtractus, ruinis & naufragiis, & plagis imminentibus exuaris? Considerandum est, fratres dilectissimi, & identidem cogitandum; renunciavisse nos mundo, & tanquam hospites & peregrinos isthic interim degere. Amplectamur diem qui assignat singulos domicilio suo, qui nos isthinc ereptos, & laqueis sæcularibus exsolutos paradiso restituit, & regno cœlesti. Quis non peregre constitutus properaret in patriam regredi; quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter charos liceret amplecti Patriam nostram Paradisum computamus, parentes Patriarchas habere iam cœpimus; quid non properamus, & currimus, ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus: Magnus illic nos charorum numerus expectat, parentum, fratrum, filiorum,

frequens nos & copiosa turba desiderat, jam de sua immortalitate secura, adhuc de nostra incolumitate sollicita. Ad horum conspectū & complexum venire, quanta & illis & nobis in commune lætitia est: qualis illic cœlestium regnorum voluptas, sine timore moriendi, & cum æternitate vivendi? quàm summa, & perpetua felicitas? illic Apostolorum gloriosus chorus: illic Prophetarum exultantium numerus: illic Martyrum innumerabilis populus, &c. triumphantes illie Virgines, &c. remunerati misericordes, qui alimentis & largitionibus pauperum, justitiæ opera fecerunt, qui Dominica præcepta servantes, ad cœlestes thesauros æterna patrimonia transtulerunt. Ad hos, fratres dilectissimi, avida cupiditate properemus, ut cum his citò esse, ut citò ad

Christum venire contingat, optemus. Hæc ille. Post hæc verba quis tuus esse potest sensus, mi Auditor, quis ardor animi, quantus huius vitæ contemptus, quantum futuræ desiderium: In his cogitationibus quàm multorum animi sua corpora deseruissent nisi firmis vinculis fuissent detenti: Sed homines carnales, & luto affixi, cum nil præter hæc præsentia norint, aliud cogitare non possunt, sunt enim quos Christus appellat filios huius sæculi, quos opponit filiis lucis. Isti cum aliud cognoscant quàm res corporeas, cœlestes ambiunt, & meliorem vitam desiderant, scilicet immortalem atque beatam quam nobis dare dignetur Iesus Christus, Amen.

FERIA QUINTA

DOMINICÆ QUARTÆ IN QUADRAGESIMA.

CONCIO SECUNDA.

In idem Miraculum resurrectionis filii viduæ Naim;
Vitam Morti præferendam:
Contra Concionem præcedentem.

Et resedit, qui erat mortuus. Lucæ 7.

Sermoni de morte, nullus magis est affinis neque propior sermone de vita; sicut è cunctis rebus nulla minus distat à morte quàm vita, ita ut una cum altera esse permixta videatur Eccli. 33. *Contra malum bonum est, & contra mortem vita, &c.*

Et sic intueri in omnia opera altissimi, duo & duo; & unum contra unum: Nihil in Dei operibus solitarium est: duo & duo: Societas tamen est rerum omnino contrariarum, quæ se universæ respiciunt, aliæque adversum alias oppositæ sunt, bonum est è regione mali, vitæque è regione